

Gemeente **Zeist**

Publiekshal ■ Het Rond 1, Zeist
Postbus 513, 3700 AM, Zeist
Telefoon 14 030 ■ zeist@zeist.nl

www.zeist.nl ■ www.twitter.com/gemeentezeist
www.facebook.com/gemeentezeist

Aan de gemeenteraad

Ontvangen griffie 5 april 2024
RIB24.062

Datum	12-03-2024	Ons kenmerk	265125
		Uw kenmerk	
Bijlage(n)	1	Behandeld door	C. Passier
Onderwerp	Rapportage verkenning U-pas	Portefeuillehouder	Laura Hoogstraten

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u over uitkomst van de rapportage van de verkenning naar de U-pas en ons besluit als college over het vervolg.

In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken dat iedereen volwaardig kan meedoen in Zeist. Daarbij heeft het college zichzelf als doelstelling gesteld om: 1) regelingen op het gebied van cultuur en sport proactiever te communiceren aan de betreffende inwoners, 2) dat we het gebruik van de diverse regelingen laagdrempeliger gaan maken en 3) dat daarbij de mogelijkheid verkend zal worden om de U-pas hiervoor te gaan inzetten om het aanvragen van de verschillende bestaande regelingen laagdrempeliger en eenvoudiger te maken. Bovendien heeft U als raad meermaals de wens geuit voor een verkenning naar de U-pas.

Concreet betekent dit dat we in deze verkenning (doelstelling 3) uitzoeken in hoeverre de U-pas het passende middel is om doelstelling 1 en 2 te behalen. Met deze brief informeren we u als college over de opzet en uitkomst van de uitgevoerde verkenning en het besluit dat we als college op basis hiervan hebben genomen.

Daarnaast wordt er gewerkt aan het realiseren van een digitaal minimaloket, waarmee invulling wordt gegeven aan doelstelling 2: het gebruik van diverse regelingen laagdrempeliger maken. Het digitaal minimaloket is een website waarmee gebruikers door middel van het beantwoorden van een aantal vragen een overzicht krijgen van de miniregelingen waar zij mogelijk voor in aanmerking komen.

Middels deze brief nemen we u mee in de resultaten van de verkenning naar de U-pas.

Rapportage van de verkenning

Om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor de invoering van de U-pas is een verkenning uitgevoerd, met als doel:

1. Inzicht te krijgen in wat de U-pas precies is en hoe deze pas werkt;
2. Inzicht krijgen in de ervaringen van andere gemeenten met de U-pas;
3. Inzicht krijgen in de financiële randvoorwaarden.

Om deze inzichten te verkrijgen is de volgende aanpak gevolgd:

1. Gesprekken met gemeenten die zijn aangesloten bij de U-pas en een gemeente die ervoor heeft gekozen om uit de U-pas te stappen;
2. Gesprek met de organisatie achter de U-pas;
3. Gesprekken met (maatschappelijke) partners waaronder de partners uit het Netwerk Minima en de RSD.

Voor – en nadelen van de U-pas

Uit onze bevindingen blijken er de onderstaande voor- en nadelen te zijn:

Voordelen

- Het budget op de U-pas is bij alle aangesloten partners in de regio te besteden, met uitzondering van de fiets- en computerregeling.
- Het is mogelijk om andere gemeentelijke minimaregelingen te koppelen aan de U-pas waardoor mensen maar één keer informatie hoeven aan te leveren en het aanvragen van andere regelingen laagdrempeliger wordt.
- De organisatie achter de U-pas ontzorgt de gemeenten en onderhoudt het contact met aangesloten partners. Zij hebben de rol als accountmanager.
- De U-pas biedt inzicht in het gebruik van de pas en de toepassing ervan.
- De U-pas ontwikkelt door.

Nadelen

- De U-pas heeft overlap met andere lokale minimaregelingen en biedt minder keuzevrijheid dan bijvoorbeeld de Geld Terug Regeling (GTR).
- Beleid rondom de U-pas dient afgestemd te worden in regionaal verband. Dit betekent een afhankelijkheid van het U-pas bureau en andere gemeenten m.b.t. de uitvoering. Minder eigen zeggenschap (reden voor Nieuwegein om met de U pas te stoppen). Dit vraagt commitment en ambtelijk en bestuurlijk accounthouderschap vanuit Zeist.
- De U-pas werkt stigmatiserend.
- De U-pas beperkt uitgaven U-pashouders tot de aangesloten partners en sportverenigingen, daar waar de GTR vrije besteding met vertrouwen in de eigen kracht van de gebruiker voorop stelt.
- Het uitbreiden van het aantal aangesloten partners is een proces dat een aantal jaar kan duren.
- Niet alle organisaties willen aansluiten bij de U-pas.
- Het is niet mogelijk om een (kind-)tegoed toe te voegen aan de U-pas voor kleding, schoolspullen, schoenen en speelgoed.

In de bijgevoegde rapportage vindt u de uitgebreide resultaten van de verkenning naar de U-pas.

Conclusie en samenvatting rapportage

Met het lokale bestaanszekerheidsbeleid creëren we o.a. een lokaal vangnet van verschillende armoedecompensaties en regelingen aanvullend op / naast de landelijke regelingen. In Zeist hebben we de regelingen beschikbaar gemaakt voor inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal wettelijk minimumloon. Uitzondering hierop zijn de Voedselbank (landelijke normen) en de IIT (vastgelegd in de GR RDWI op 100% sociaal wettelijk minimum).

Gelet op het feit dat we als lokale overheid niet zomaar geld kunnen verstrekken, verpakken we de compensaties in regelingen. Ondanks het feit dat deze compensaties belangrijk zijn, hebben deze gestapelde regelingen ook een keerzijde. Al deze losse regelingen leiden tot een onoverzichtelijk woud aan regelingen. Naast de armoedestress die inwoners met een laag inkomen hebben kan dit ook leiden tot systeemstress. Want inwoners moeten er zelf voor zorgen dat ze al deze regelingen krijgen, wat complex is en bepaalde digitale vaardigheden vereist. Kortom: hierdoor laten inwoners toeslagen en regelingen liggen. Door middel van het digitaal minimaloket (naar verwachting in Q2 2024 klaar) hebben we een overzicht gecreëerd en kunnen inwoners een simpele check doen. Verder komt ook onze ambitie dat (meer) inwoners met een laag inkomen automatisch krijgen waar ze recht op hebben terug in het nieuwe bestaanszekerheidsbeleid.

Naast de bovengenoemde maatregelen kan de U-Pas ook als 'instrument' worden ingezet om het gebruik van andere regelingen te vergroten. De U-pas kan als middel worden gebruikt om verschillende inkomenschecks bij verschillende organisaties te voorkomen. Het geeft, mits er een onderlinge werkwijze is, gemakkelijk toegang tot de verschillende regelingen. Verder draagt het bij aan de bredere ambitie om ervoor te zorgen dat alle inwoners ongeacht hun inkomen mee kunnen doen aan de samenleving.

Anderzijds geven verschillende netwerkpartners aan dat met gebruik van de U-pas minder ruimte zal zijn op het gebied van maatwerk en keuzevrijheid ten opzichte van een aantal van de huidige mogelijkheden. De Geld Terug Regeling biedt bijvoorbeeld veelal een aanvulling op het inkomen, waarmee achterstallige zaken zoals een kapotte fietsband of een paar kapotte voetbalschoenen vervangen kunnen worden. Daarmee biedt deze regeling ruimte voor maatwerk en stelt vertrouwen in de gebruiker. Bovendien is de lijst met spullen en activiteiten veel breder dan die van de U-pas. Ook hebben we andere voorzieningen voor kinderen op het gebied van sport en cultuur, zwembad en vergoedingen voor schoolkosten. Kortom; de U-pas biedt ten opzichte van het huidige aanbod maar beperkte keuzevrijheid in tegenstelling tot de al bestaande regelingen.

Samengevat dienen de GTR en de huidige regelingen voor kinderen hetzelfde doel, maar moeten ze nu bij verschillende organisaties worden aangevraagd met verschillende inkomenschecks wat leidt tot complexiteit en minder toegankelijke regelingen, waardoor er niet optimaal gebruik wordt gemaakt.

Gelet op de evaluatierapportage Gezondheid, Sport en Bestaanszekerheid in combinatie met de resultaten van deze verkenning naar de U-pas heeft het college besloten tot onderstaand scenario:

- Huidige voorzieningen handhaven en uitbreiden met Sportfonds voor Volwassen en geen U-pas: Hiervoor dient een verkenning te worden gedaan, evenals een verkenning om regelingen eenvoudiger te ontsluiten. Daarnaast zal de promotie en bekendheid van voornamelijk de Geld Terug Regeling, waarmee inwoners financiële ondersteuning krijgen voor essentiële voorzieningen, sterk verbeterd moeten worden. Uit de evaluatierapportage Gezondheid, Sport en Bestaanszekerheid kan de conclusie worden getrokken dat hier te weinig over bekend is. Het digitaal minimaloket kan bijdragen aan de bekendheid van deze regeling.

Op deze manier komen we tegemoet aan de doelstelling om het gebruik van de diverse regelingen laagdrempeliger maken. Aanvullend hierop is besloten om pro-actiever in te zetten op communicatie over de beschikbare regelingen.

Rol gemeenteraad en vervolgproces

De evaluatierapportage Gezondheid Sport en Bestaanszekerheid vormt in combinatie met de resultaten van deze verkenning naar de U-pas het vertrekpunt voor uitwerking van het nieuwe bestaanszekerheidsbeleid, dat te zijner tijd aan uw raad wordt voorgelegd. Tijdens de stamtafel sociaal domein op 11 april zullen wij de rapportage verkenning U-pas toelichten en met u in gesprek gaan over de resultaten van deze verkenning.

Tot slot

Bestaanszekerheid is een integraal en complex probleem waar geen eenvoudige snelle oplossing voor is. Bestaanszekerheid beslaat veel leefgebieden en vaak hebben we daar als gemeente maar beperkt invloed op. Het inkomensvraagstuk is sterk afhankelijk van het gevoerde rijksbeleid. Desondanks zijn we ervan overtuigd dat we met samen met uw raad, maar ook met de professionals en inwoners verschil kunnen maken voor onze inwoners.

Vragen

Mocht u al vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de griffie.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Zeist,

de gemeentesecretaris,

de burgermeester,

dr. H.S. Grotens

drs. J. Langenacker

Rapportage Verkenning U-pas

Gemeente Zeist, Charlotte Passier
11 maart 2024

Inhoud

Inleiding.....	2
Doelstelling.....	2
Aanpak.....	2
Leeswijzer	2
Wat is de U-pas	3
Ervaringen met de U-pas.....	4
Ervaringen van andere gemeenten	4
Utrecht	4
De Bilt	4
Stichtse Vecht.....	5
Houten.....	5
Nieuwegein.....	5
Klanttevredenheidsonderzoek U-pas.....	6
Overlap met regelingen in Zeist	6
Advies maatschappelijke partners	7
Voor- en nadelen op een rijtje	8
Voordelen.....	8
Nadelen	8
Randvoorwaarden.....	8
Conclusie	9
Scenario's	9

Inleiding

Op dit moment kunnen inwoners van de gemeente Zeist die op of onder het bestaansminimum leven gebruik maken van diverse ondersteunende regelingen, ook wel minimaregelingen genoemd. Deze minimaregelingen worden door verschillende organisaties uitgevoerd en kennen eigen aanvraagprocedures.

Dit brengt een aantal uitdagingen met zich mee: het huidige aanbod is versnipperd waardoor overzicht ontbreekt; het is niet gebruiksvriendelijk en efficiënt; lang niet alle inwoners met een laag inkomen worden bereikt en een deel van de doelgroep is niet digitaal vaardig en loopt daardoor vast. Daarnaast is het voor inwoners confronterend om bij iedere regeling opnieuw inzicht te moeten geven in de financiën.

In het coalitieakkoord heeft het college als ambitie uitgesproken dat iedereen volwaardig kan meedoen in Zeist. Daarbij heeft het college zichzelf als doelstelling gesteld om: 1) regelingen op het gebied van cultuur en sport proactiever te communiceren aan de betreffende inwoners, 2) dat we het gebruik van de diverse regelingen laagdrempeliger gaan maken en 3) dat daarbij de mogelijkheid verkend zal worden om de U-pas hiervoor te gaan inzetten om het aanvragen van de verschillende bestaande regelingen laagdrempeliger en eenvoudiger te maken.

Concreet betekent dit dat we in deze verkenning (doelstelling 3) uitzoeken in hoeverre de U-pas het passende middel is om doelstelling 1 en 2 te behalen.

In deze rapportage nemen wij u mee in de resultaten van de verkenning naar de U-pas.

Doelstelling

De doelstelling van de verkenning is helder te hebben wat de toegevoegde waarde van de U-pas kan zijn. Om hier antwoord op te kunnen geven zijn onderstaande vier punten leidend geweest in de verkenning:

- Inzicht krijgen in wat de U-pas precies is;
- Inzicht krijgen in de ervaringen met de U-pas;
- Inzicht in de overlap met andere Zeister minimaregelingen.

Aanpak

Voor dit onderzoek is de volgende aanpak gevolgd:

- Stap 1: Gesprekken met gemeenten die zijn aangesloten bij de U-pas en een gemeente die ervoor heeft gekozen om uit de U-pas te stappen;
- Stap 2: Gesprek met de organisatie achter de U-pas;
- Stap 3: Gesprekken met (maatschappelijke) partners waaronder de partners uit het Netwerk minima en de RSD.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken komt achtereenvolgens het volgende aanbod:

- Wat is de U-pas
- Ervaringen met de U-pas
- Overlap met regelingen in Zeist
- Advies maatschappelijke partners
- Voor- en nadelen op een rijtje

- Conclusie en scenario's.

Wat is de U-pas

De U-pas is een gratis pas voor mensen met een laag inkomen en werkt als een soort giftcard. Bij de U-pas zijn de gemeenten Utrecht, De Bilt, Houten, IJsselstein en Stichtse Vecht aangesloten, waarbij Utrecht de trekker is. Met de U-pas kan een huishouden meedoen aan sportieve en culturele activiteiten en krijgen zij korting op o.a. musea, bioscopen en toeristische attracties. Dit betekent dat inwoners bij sommige plekken kunnen betalen met het tegoed op de U-pas om deel te nemen aan activiteiten of educatie, soms korting krijgen op vertoon van de U-pas of gratis kunnen deelnemen. Voorbeelden van het aanbod zijn: bibliotheekabonnement, Museumkaart, sportcontributie, bioscoopbezoek, de kapper of een dagtocht.

Ook zijn er gemeenten die het tegoed inzetten voor het bekostigen van de vrijwillige ouderbijdrage / schoolkosten. Daarnaast is het in de gemeente Utrecht mogelijk om er ook een laptop en/of fiets van het tegoed aan te schaffen voor kinderen en jongeren (18-). Verder kunnen volwassen U-pashouders (18+) per jaar maximaal 75 euro van het U-pas tegoed op de eigen OV-chipkaart laden.

Op iedere U-pas staat een persoonlijk tegoed dat kan worden besteed bij de aanbieders. Het aanbod is onderverdeeld in diverse categorieën en loopt uiteen. Elke gemeente kan zelf bepalen tot welke inkomensgrens de U-pas wordt verstrekt, het bedrag per leeftijdsgroep en aan welke categorieën het kan worden besteed.

Categorieën waarin het aanbod is onderverdeeld:

- Sport
- School
- Cursus
- Verzorging
- Computer
- Attractie
- Cultuur
- Fiets
- Bioscoop
- Eettafel
- Dagtocht
- Witgoed
- Vervoer
- Bibliotheek
- Zwembad.

De U-pas werkt met 4 leeftijdscategorieën:

- Kinderen 0 t/m 3 jaar
- Kinderen 4 t/m 11 jaar
- Jongeren 12/11 jaar
- Volwassenen vanaf 18 jaar (waaronder AOW)

Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de budgetten die de aangesloten gemeenten per doelgroep op de U-pas zetten.

	Utrecht	De Bilt	Houten	IJsselstein	Stichtse Vecht
0 t/m 3 jaar	€ 150,-	€ 225,-	€ 100,-	€ 225,-	€ 225,-
4 t/m 11 jaar	€ 275,-	€ 275,-	€ 100,-	€ 275,-	€ 275,-
12 t/m 17 jaar	€ 385,-	€ 325,-	€ 100,-	€ 325,-	€ 325,-
18 jaar en ouder	€ 120,-	€ 100,-	€ 130,-	€ 100,-	€ 100,-

Partners van de U-pas

De U-pas werkt met bijna 1500 partners in bovenstaande 5 gemeenten, een U-pashouder kan het budget dat op de U-pas staat bij alle aangesloten partners uitgeven. Ook kunnen inwoners hun tegoed checken via een online portal. Partners die zijn aangesloten krijgen een app waarmee ze de U-pas kunnen scannen en toegang tot een web portaal waarin ze de kosten online kunnen declareren. Inwoners krijgen jaarlijks (zolang zij hier recht op hebben) een tegoed op hun U-pas. Resterend tegoed op de U-pas vervalt naar een jaar.

Ervaringen met de U-pas

Ervaringen van andere gemeenten

Onderstaand de ervaringen van de gemeenten die bij de U-pas zijn aangesloten:

Utrecht

In Utrecht wordt de U-pas ingezet ter bevordering van participatie van minima. Het gebruik van de U-pas is ongeveer 60%. Utrecht ziet zowel het aantal pashouders groeien als het pasgebruik. In Utrecht is de U-pas de bekendste armoederegeling en wordt de regeling ook het vaakst gebruikt ten opzichte van andere regelingen.

Uit het meest recente klanttevredenheidsonderzoek (zie voor meer informatie 4.2 Klanttevredenheidsonderzoek U-pas) blijkt dat gebruikers van de U-pas zeer tevreden zijn en de pas aan anderen zouden aanraden. Ook de partners zijn zeer tevreden.

In Utrecht wordt de U-pas het meest ingezet voor sportactiviteiten (22%), OV (17%) en de fiets (14%). Tussen de leeftijdsgroepen zijn verschillende uitschieters te zien. Bij hele jonge kinderen wordt de U-pas vooral ingezet voor sport (33%) en attracties (20%). Bij kinderen in de basisschoolcategorie wordt de U-pas vooral ingezet voor sport (42%) en de fiets (31%). Bij kinderen middelbare schoolleeftijd wordt de U-pas vooral ingezet voor een computer (24%) en de fiets (21%). Bij volwassenen is OV de grootste besteding (45%). Bij ouderen wordt de U-pas juist weer veel ingezet voor sport (35%). De ervaringen van Utrecht met de U-pas zijn zeer goed. Tot slot geldt de U-pas in Utrecht voor sommige andere regelingen als een voorwaarde om te hebben om gebruik te maken van de andere regeling, zoals de gemeentepolis.

De Bilt

Sinds het invoeren van de U-pas is er in gemeente De Bilt geen duidelijk effect te zien (hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een stijging in het gebruik van financiële ondersteuning door het inzetten van de U-pas). Wel is het gebruik door de jaren heen licht gestegen en wordt de pas nu net iets meer dan 50% gebruikt.

Gebruikers uit De Bilt geven aan dat de U-pas stigmatiserend is. Partners geven aan dat er veel administratie komt kijken bij het gebruik van de U-pas. Echter heeft het bureau van de U-pas de afgelopen periode deze signalen opgepakt en is het gebruik voor partners verbeterd.

De pas brengt ook mooie dingen met zich mee. Zo kan de U-pas breed, in meerdere gemeenten, worden ingezet en is er een samenwerking met onder andere Stichting Leergeld opgezet waardoor veel aanvragen worden gedaan. Al met al is gemeente De Bilt matig enthousiast over de U-pas. Het advies is om de U-pas vooral te zien als aanvulling op het armoedebelief en het sociale netwerk en niet in plaats van.

Stichtse Vecht

In Stichtse Vecht wordt de U-pas ingezet om iedereen mee te laten doen aan de samenleving. (Sociale) partners en adviseurs signaleren vroeg of iemand behoefte zou kunnen hebben aan een U-pas, er is veel communicatie en een aantal andere regelingen zijn gekoppeld aan de U-pas. Door deze mix van redenen is het bereik in de gemeente Stichtse Vecht relatief hoog (2290 passen verstrekt waar 2600 recht hebben op een pas).

Het is niet bekend hoe de gebruikers van de U-pas in Stichtse Vecht de U-pas waarderen. Te zien is dat de passen die worden aangevraagd ook daadwerkelijk worden gebruikt. Ook willen niet alle aanbieders, zoals het zwembad, zich als partner aansluiten bij de U-pas. De verwachting is dat dat te maken heeft met een stukje onwetendheid.

Gemeente Stichtse Vecht is positief over de U-pas. Mensen die in Stichtse Vecht een uitkering aanvragen krijgen meteen het advies om de U-pas aan te vragen, waardoor meer mensen er gebruik van maken. Ook zijn er in Stichtse Vecht andere regelingen gekoppeld aan de U-pas, waardoor mensen maar één keer informatie aan hoeven te leveren voor het aanvragen van meerdere regelingen en dit makkelijker is geworden.

Houten

In de gemeente Houten is het gebruik van de U-pas ongeveer 25%. Dit hangt samen met het aantal partners dat in de gemeente is aangesloten. In Houten wordt het aanbod nog verder uitgewerkt. De verwachting is dat het gebruik van de U-pas dan ook zal toenemen. Het uitbreiden van het aanbod is een proces dat een aantal jaar kan duren.

De gemeente Houten geeft aan dat pashouders tevreden zijn over de pas. Ondernemers zijn echter terughoudend om zich als partner bij de U-pas aan te sluiten. Voordelen van de U-pas die worden genoemd zijn onder andere dat het een regionale pas is, de pas steeds in ontwikkeling is en dat er een goede samenwerking is tussen de gemeente en de U-pas. Al met al zijn de ervaringen van de gemeente Houten met de U-pas goed. Wel is het van belang een duidelijke keuze te maken over hoe de U-pas wordt ingezet gezien de overlap van de pas met andere gemeentelijke regelingen. In Houten is ervoor gekozen om de U-pas ondersteunend te laten zijn aan andere gemeentelijke regelingen, zoals Stichting Leergeld.

Nieuwegein

Onderstaand de ervaring van de gemeente Nieuwegein, die tot 2015 bij de U-pas was aangesloten en daarna de keuze heeft gemaakt om van de U-pas af te stappen:

De gemeente Nieuwegein was tot 2015 ook aangesloten bij de U-pas. Daarna hebben zij er voor gekozen om een eigen pas te implementeren. Sinds 1 juli 2016 geven zij zelfstandig uitvoering aan de

pas. Voordelen die zij hierbij noemen zijn voornamelijk dat het aanbod lokaal is en dichtbij de inwoners. Verder kunnen ze eigen beleid voeren over de pas en hoeven ze dit niet in regioverband af te stemmen. Het uitvoeren van een eigen pas kent anderzijds ook veel ambtelijke capaciteit. Nieuwegein is zelf beheerder van de website, de registratietool en uitgifte/ verstrekking van de passen. Daarnaast onderhouden zij ook alle contacten met de aanbieders. Er is binnen Nieuwegein een intern team 24 uur per week mee bezig.

Klanttevredenheidsonderzoek U-pas

Elke twee jaar voert het U-pasbureau een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit onder de U-pashouders. Het meest recente KTO is uit begin 2023. Uit een gesprek met de gemeente Utrecht blijkt dat de belangrijkste uitkomsten uit dit onderzoek zijn:

- De U-pas krijgt een gemiddelde score van 7,9. Van de pashouders zou 85% de pas aanraden aan anderen.
- De tevredenheid van partners is gestegen van een 7,7 naar een 8,0.
- Het merendeel van de U-pashouders vindt het ruime aanbod een van de grootste voordelen.
- De U-pas blijft impact hebben en deze impact is (netto) het grootst op sport, vervoer en bioscoop.
- 64% Van de U-pashouders geeft aan niet bekend te zijn met de aanvullende regelingen (armoede) van de gemeente Utrecht.
- Het merendeel van de U-pashouders heeft aangegeven dat zij het ruime aanbod aan acties binnen de U-pas het grootste voordeel vinden van de pas. Dit geldt voor het ruime aanbod, maar ook de mogelijkheden voor een gratis abonnement bij de bibliotheek, korting bij de kapper of het meedoen aan een schaaktoernooi. Dit zien we ook terug in het aandeel U-pashouders dat hun tegoed heeft gebruikt (op het moment dat de uitvraag KTO is gedaan). Dit cijfer is gestegen van 79% naar 87%. Daarnaast zien we ook terug dat de bekendheid van het tegoed is gestegen. Dit is met name op het gebied van vervoer en sport. Dit zijn dan ook de bekendste en meest gebruikte activiteiten binnen de U-pas.

Overlap met regelingen in Zeist

Het Zeister bestaanszekerheidsbeleid kent diverse aanvullende regelingen op de wettelijk verplichte taken. Een daarvan is de 'Geld Terug Regeling'. Met deze regeling kunnen inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm en een vermogen onder de vermogensgrens geld terugkrijgen voor allerlei activiteiten en producten, zoals het lidmaatschap van een sportclub of bibliotheek, bioscoopkaartjes, fiets(reparatie), enzovoorts. Met deze regeling kunnen inwoners die hier recht op hebben (een deel) van de kosten vergoed krijgen. Met de Geld Terug Regeling (GTR) kunnen minima volledig zelf bepalen waaraan en waar zij het geld uitgeven. Voor volwassenen en kinderen is het budget verschillend.

Naast de GTR zijn er specifiek voor kinderen de volgende regelingen:

- Stichting Leerkansen Zeist. Deze stichting vergoedt schoolkosten voor kinderen van 4 t/m 17 jaar en laptops voor middelbare scholieren.
- Stichting Leren voor de Toekomst. Deze stichting biedt huiswerkbegeleiding voor kinderen van 4 t/m 17 jaar tegen een gereduceerd tarief. Vanaf 2024 kijken of we dit volledig kunnen vergoeden in samenwerking met Stichting Leerkansen.
- Jeugdfonds Sport & Cultuur. Dit fonds vergoedt lesgeld en contributie voor sport- en cultuuractiviteiten. Ook zwemdiploma A & B. Maatwerkovereenkomst t/m december 2024.

Er zijn ook nadelen aan de GTR zoals: hoge uitvoeringskosten (37,50 per aanvraag), weinig monitoringsinformatie (we krijgen alleen overzichten van het aantal aanvragen) en door interne verkokering bij de RSD, maar ook in samenwerking met andere partijen, zijn er geen tot weinig mogelijkheden om de regelingen automatisch toe te wijzen.

Daarnaast is het ook nog van belang om te melden dat de gemeenten die deelnemen aan de U-pas ook nog aangesloten zijn bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Leergeld (equivalent van Leerkansen) of nog een bepaald kindergoed voor schoolspullen (rugzak etc) beschikbaar stellen vaak op basis van declaraties. Ook in Zeist hebben we deze voorzieningen zoals vergoeding voor contributie, schoolkosten geregeld en kan de GTR ingezet worden voor overige activiteiten (zie voor specificatie bijlage 1).

Tot slot blijkt uit de focusgroep en de straatinterviews die zijn gehouden in het kader van de evaluatie van het bestaanszekerheidsbeleid dat inwoners behoefte hebben aan ondersteuning van essentiële voorzieningen; vooral openbaar vervoer, kapper en sport. In relatie hiertoe wordt de U-pas genoemd. Echter kan de U-pas niet worden gebruikt voor kleding en is het niet toereikend voor een heel jaar sporten. De vraag is dus in hoeverre de U-pas voorziet in de omschreven behoefte. Inwoners lijken in de veronderstelling dat de U-pas hiervoor de oplossing is. Op basis van deze verkenning kan de conclusie worden getrokken dat de U-pas niet volledig in de behoefte aan ondersteuning van essentiële voorzieningen kan voorzien. De huidige regelingen, zoals de GTR en Jeugdfonds Sport & Cultuur, voorzien wel in de omschreven behoefte.

Advies maatschappelijke partners

We hebben verschillende maatschappelijke partners de verschillende scenario's voorgelegd:

- De verschillende organisaties geven aan dat vooral eenduidigheid over de regelingen van groot belang is. Om die reden is volgens de maatschappelijke partners de combinatie van een U-pas en de GTR niet de oplossing.
- Organisaties die zowel bekend zijn met de U-pas als de GTR geven aan dat inwoners met grote regelmaat (kleine) financiële problemen oplossen door de GTR aan te vragen. Zo geven maatschappelijke partners die in De Bilt al ervaring hebben met de U-pas aan dat inwoners van De Bilt, waar geen GTR is en wel de U-pas, een gemis en belemmeringen ervaren om financiële problemen op te lossen. Zij zien de GTR als een zeer wenselijke regeling voor de doelgroep. Inwoners van Zeist die gebruik maken van deze regeling gebruiken dit geld vaak voor zaken die noodzakelijk zijn en waarvoor het inkomen niet toereikend is. Of het geld wordt gebruikt om een tekort of betalingsachterstand mee te voldoen. Het is een mooie aanvulling op het (lage) inkomen. Als met het geld dat zij ontvangen een probleem kan worden opgelost, zorgt dat gelijk voor minder financiële stress. Het geeft mensen keuzevrijheid en hiermee een stukje autonomie.
- De U-pas biedt volgens de maatschappelijke partners maar beperkte keuzemogelijkheid. Inwoners kunnen dit voornamelijk gebruiken om te sporten of om uit te gaan. Dit is vaak niet het eerste waar mensen in deze doelgroep behoefte aan hebben. Er is weinig praktisch lokaal aanbod bij de U-pas. En dan moet dat praktische aanbod ook nog aansluiten bij hetgeen een (individuele) inwoner op dat moment nodig heeft. Het lost niet direct het probleem op.
- Wellicht zet de U-pas mensen aan om meer te sporten of om naar culturele activiteiten te gaan. Daarnaast vragen de maatschappelijke partners zich af of het bedrag op de U-pas toereikend is om het hele jaar te kunnen sporten (1 of 2 keer per week) en om de benodigde kleding of attributen aan te kunnen schaffen. Of moeten mensen zelf een bedrag hiervoor bijleggen? Kinderen kunnen al gebruik maken van het Jeugdfonds sport en cultuur. Om volwassenen meer aan het sporten te

krijgen kan nog gedacht worden aan Volwassenenfonds Sport en Cultuur als aanvulling op de GTR.

- Partners verwachten dat het gebruik en het bereik van de U-pas lager zal zijn dan het gebruik van de Geld Terug Regeling. Mensen moeten via de website op zoek gaan naar deelnemende partijen en vervolgens uitzoeken hoe zij gebruik kunnen maken van de U-pas. Dat vraagt het nodige van hen. Kortom; de maatschappelijke partners adviseren om de GTR te handhaven.
- De RSD geeft aan dat ze graag mee willen denken over de mogelijkheden. We hebben hen in een vroegtijdig stadium van deze verkenning betrokken en hen ook gevraagd naar de ervaringen in de Bilt specifiek rondom het delen van de gegevens van inwoners met het U-pasbureau en hoe de consulenten die ook inwoners in de Bilt begeleiden in de dagelijkse praktijk aankijken tegen de inzet van de U-pas. Tot voorkort is een inhoudelijke reactie hierop uitgebleven. Vooral ten aanzien van het delen van gegevens met het U-pas bureau zullen er goede afspraken moeten worden gemaakt. Daarnaast voert de RSD op dit moment ook nog de GTR uit. Daarom zullen we hen (tussentijds) op de hoogte houden van de uitkomsten van deze verkenning.

Voor- en nadelen op een rijtje

Voordelen

- Het budget op de U-pas is bij alle aangesloten partners in de regio te besteden, met uitzondering van de fiets- en computerregeling.
- Het is mogelijk om andere gemeentelijke minimaregelingen te koppelen aan de U-pas waardoor mensen maar één keer informatie hoeven aan te leveren en het aanvragen van andere regelingen laagdrempeliger wordt.
- De organisatie achter de U-pas ontzorgt de gemeenten en onderhoudt het contact met aangesloten partners. Zij hebben de rol als accountmanager.
- De U-pas biedt inzicht in het gebruik van de pas en de toepassing ervan.
- De U-pas ontwikkeld door.

Nadelen

- De U-pas heeft overlap met andere lokale minimaregelingen en biedt minder keuzevrijheid dan bijvoorbeeld de Geld Terug Regeling (GTR).
- Beleid rondom de U-pas dient afgestemd te worden in regionaal verband. Dit betekent een afhankelijkheid van het U-pas bureau en andere gemeenten m.b.t. de uitvoering. Minder eigen zeggenschap (reden voor Nieuwegein om met de U pas te stoppen). Dit vraagt commitment en ambtelijk en bestuurlijk accounthouderschap vanuit Zeist.
- De U-pas werkt stigmatiserend.
- De U-pas beperkt uitgaven U-pashouders tot de aangesloten partners en sportverenigingen, daar waar de GTR vrije besteding met vertrouwen in de eigen kracht van de gebruiker voorop stelt.
- Het uitbreiden van het aantal aangesloten partners is een proces dat een aantal jaar kan duren.
- Niet alle organisaties willen aansluiten bij de U-pas.
- Het is niet mogelijk om een (kind-)tegoed toe te voegen aan de U-pas voor kleding, schoolspullen, schoenen en speelgoed.

Randvoorwaarden

- Samenwerking met de RSD rondom het aanleveren van gegevens. Het aanvragen, toekennen en de rechtmatigheidstoets worden belegd bij het U-pas bureau. In principe krijgen bijstandsklanten ambtshalve de U-pas. De RSD moet hiervoor 1x per kwartaal gegevens over hun bijstandsbestand delen met het U-pasbureau. Inwoners met een AOW uitkering dienen de pas eenmalig aan te

vragen. Inwoners met een ander inkomen moeten jaarlijks een aanvraag doen (dit omdat hun inkomen gedurende het jaar kan veranderen).

- Ambtelijke capaciteit. In eerste instantie voor de implementatie een projectmanager en inhoudelijke ambtelijke capaciteit. Voor op de langere termijn een accounthouder die afstemt met de regio, gemeente Utrecht en U-Pasbureau en het lokale aanspreekpunt is.

Conclusie

Met het lokale bestaanszekerheidsbeleid creëren we o.a. een lokaal vangnet van verschillende armoedecompensaties en regelingen aanvullend op / naast de landelijke regelingen. In Zeist hebben we de regelingen beschikbaar gemaakt voor inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal wettelijk minimumloon. Uitzondering hierop zijn de Voedselbank (landelijke normen) en de IIT (vastgelegd in de GR RDWI op 100% sociaal wettelijk minimum).

Gelet op het feit dat we als lokale overheid niet zomaar geld kunnen verstrekken, verpakken we de compensaties in regelingen. Ondanks het feit dat deze compensaties belangrijk zijn, hebben deze gestapelde regelingen ook een keerzijde. Al deze losse regelingen leiden tot een onoverzichtelijk woud aan regelingen. Naast de armoedestress die inwoners met een laag inkomen hebben kan dit ook leiden tot systeemstress. Want inwoners moeten er zelf voor zorgen dat ze al deze regelingen krijgen, wat complex is en bepaalde digitale vaardigheden vereist. Kortom: hierdoor laten inwoners toeslagen en regelingen liggen. Door middel van het Digitaal Minimaloket (naar verwachting in Q1 2024 klaar) hebben we in een overzicht gecreëerd en kunnen inwoners een simpele check doen. Verder komt ook onze ambitie dat (meer) inwoners met een laag inkomen automatisch krijgen waar ze recht op hebben terug in het nieuwe bestaanszekerheidsbeleid.

Naast de bovengenoemde maatregelen kan de U-Pas ook als 'instrument' worden ingezet om het gebruik van andere regelingen te vergroten. De U-pas kan als middel worden gebruikt om verschillende inkomenschecks bij verschillende organisaties te voorkomen. Het geeft, mits er een onderlinge werkwijze is, gemakkelijk toegang tot de verschillende regelingen. Verder draagt het bij aan de bredere ambitie om ervoor te zorgen dat alle inwoners ongeacht hun inkomen mee kunnen doen aan de samenleving. Anderzijds geven verschillende netwerkpartners aan dat bijvoorbeeld de Geld Terug Regeling veelal een aanvulling is voor het inkomen, waarmee achterstallige zaken zoals een kapotte fietsband of een paar kapotte voetbalschoenen vervangen kunnen worden. Eigenlijk is de GTR het voorbeeld van maatwerk en vertrouwen in de gebruiker. Bovendien is de lijst met spullen en activiteiten veel breder dan die van de U-pas. Kortom; de U-pas biedt ten opzichte van het huidige aanbod maar beperkte keuzevrijheid in tegenstelling tot de al bestaande regelingen. Daarnaast hebben we al voorzieningen voor kinderen op het gebied van sport en cultuur, zwemles en vergoedingen voor schoolkosten.

Scenario's

Samengevat dienen de GTR en de huidige regelingen voor kinderen hetzelfde doel, maar moeten ze nu bij verschillende organisaties worden aangevraagd met verschillende inkomenschecks wat leidt tot complexiteit en minder toegankelijke regelingen, waardoor er niet optimaal gebruik wordt gemaakt. De voordelen en nadelen tegen elkaar weggestreept leidt tot de onderstaande scenario's:

- De U-pas in plaats van de GTR: We willen als gemeente mee doen gericht bevorderen om sociale uitsluiting te voorkomen / gelijke kansen te bevorderen door middel van een U-pas en de toegang tot de regelingen versimpelen door de eenmalige inkomenscheck, waarbij de GTR komt te vervallen en het bedrag als tegoed op de U-pas komt te staan.

- Huidige voorzieningen handhaven en uitbreiden met Sportfonds voor Volwassen (geen U-pas): Hiervoor dient een verkenning te worden gedaan, evenals een verkenning om regelingen eenvoudiger te ontsluiten. Daarnaast zal de PR van voornamelijk de Geld Terug Regeling waarmee inwoners financiële ondersteuning krijgen voor essentiële voorzieningen sterk verbeterd moeten worden. Uit de evaluatierapportage Gezondheid, Sport en Bestaanszekerheid kan de conclusie worden getrokken dat hier te weinig over bekend is.
- U-pas in combinatie met de GTR voor kinderen: We kiezen voor de U-pas waardoor volwassen kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten middels het tegoed / korting krijgen op activiteiten / het ov tegoed. De GTR voor volwassenen komt dan te vervallen. Voor kinderen t/m 17 jaar kiezen we voor een U-pas met een bepaald budget dat ze kunnen inzetten voor activiteiten en op vertoon van de pas kortingen krijgen voor bepaalde activiteiten, waarbij vergoedingen voor schoolkosten / laptops belegd blijven bij Leerkansen en kosten voor sport en cultuur en zwemles bij het Jeugdfonds en we de GTR voor kinderen behouden en hier net zoals in Stichtse Vecht een aparte kind tegoed regeling van maken
- U-pas wordt voorliggende regeling waarbij een klein budget op de U-pas wordt gezet en de U-pas als 'toegangspas' voor andere regelingen geldt. Alle minima inwoners (tot 130% WSM) ontvangen een U-pas of vragen deze aan en krijgen op basis hiervan toegang tot alle regelingen in Zeist, zoals bijvoorbeeld de GTR. Hiermee ontsluiten we de regelingen en krijgen we meer zicht op de doelgroep. Hiermee stimuleer je het gebruik van de U-pas en maak je het laagdrempeliger voor inwoners om aanvragen te doen voor de andere regelingen. Nadeel hiervan is dat er meerdere regelingen naast elkaar bestaan, waardoor het niet eenvoudiger is en is het de vraag of het bedrag op de U-pas toereikend is voor activiteiten, aangezien er dan ook kosten zijn voor de GTR.

Bij elk van de bovenstaande scenario's is het van belang om te vertrekken vanuit de vraag; wat willen we voor onze inwoners? Willen we eenvoud, keuzevrijheid en vertrouwen dat inwoners zelf het beste weten waar ze het geld dat we met de minimaregelingen verstrekken aan besteden? Dit is in lijn met de contouren van de nieuwe beleidsnota, landelijke ontwikkelingen en strategische kaders werk en inkomen. Of willen we in tegenstelling tot de het bovengenoemde een U-pas aanbieden met een door ons opgestelde lijst van activiteiten en aanbieders? Waardoor we op een sturende manier de maatschappelijke participatie vormgeven en niet bijdragen in essentiële voorzieningen ondersteuning?

Gelet op de evaluatierapportage Gezondheid, Sport en Bestaanszekerheid in combinatie met de resultaten van deze verkenning naar de U-pas is het advies om te kiezen voor scenario 2. Op deze manier komen we tegemoet aan doelstelling 2 om het gebruik van de diverse regelingen laagdrempeliger maken. Daarbij dient wel pro-actiever te worden ingezet op communicatie.

Austerlitz • Bosch en Duin • Den Dolder • Huis ter Heide • Zeist

Gemeente Zeist

Publiekshal, Slotlaan 20, Zeist
Postbus 513, 3700 AM Zeist
Telefoon 14 030

[E-mail: zeist@zeist.nl](mailto:zeist@zeist.nl)

[Website: www.zeist.nl](http://www.zeist.nl)

[Twitter: www.twitter.com/gemeentezeist](https://www.twitter.com/gemeentezeist)

